

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

M

Paper-III

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

1. (Signature)

(Name)

Seat No.

(In words)

2. (Signature)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

AUG-16315

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Number of Pages in this Booklet : 36

Number of Questions in this Booklet : 75

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 75 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the OMR Sheet given inside the Booklet only. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 75 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ्या/निळ्या करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमागीचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅल्क्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

AUG-16315/III

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

Paper III

रक्षा एवं सामरिक अध्ययन

प्रश्नपत्रिका III

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Note : This paper contains Seventy Five (75) multiple choice questions. Each question carries Two (2) marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण पचहत्तर (75) बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

<p>1. The realist image of the state is represented by which one of the following ?</p> <p>(A) The state is the most important actor of international politics and sovereignty is its distinguished trait</p> <p>(B) The state will always seek to ensure its survival in a perilous international environment.</p> <p>(C) The state behaves morally and in accordance to what its population's values are.</p> <p>(D) The state is a most important actor of international politics, sovereignty is its distinguishing trait and the state will always seek to ensure its survival in a perilous international environment.</p>	<p>1. वास्तववादी सिद्धांतानुसार राष्ट्रराज्याचा चेहरा हा खालीलपैकी कोणता आहे ?</p> <p>(A) राज्य हे आंतरराष्ट्रीय राजकारणात महत्त्वाचे घटक आहे व सार्वभौमत्व हे त्यापेक्षा वेगळे वैशिष्ट्य आहे.</p> <p>(B) राज्याचे अधीन हे नेहमीच आंतरराष्ट्रीय राजकारणात अलिप्ततेवर आधारित आहे.</p> <p>(C) लोकसंख्येच्या मुल्यांवर राज्याचे वागणूक ठरलेली आहे.</p> <p>(D) राज्य हे आंतरराष्ट्रीय राजकारणात महत्त्वाचे घटक आहे व सार्वभौमत्व हे प्रामुख्याने वेगळे आहे व राज्याचे अधीन हे नेहमीच आंतरराष्ट्रीय राजकारणात अलिप्ततेवर आधारित आहे.</p>
--	---

2. Who wrote the book 'The Life of Nelson' ?

- (A) J.F.C. Fuller
- (B) A.T. Mahan
- (C) Napoleon
- (D) Liddell Hart

3. 'Security dilemma' refers to which one of the following ?

- (A) Where states help in spreading instability and conflict between other states
- (B) It is a dilemma a state faces when constructing national security plans
- (C) A structural notion in which self help attempts of states to look after their security needs tend regardless of intention to lead to a rise in insecurity
- (D) Offensive posture of any nation-state

2. 'द लाईफ ऑफ नेलसन' हे पुस्तक कोणी लिहीले ?

- (A) जे.एफ.सी. फुलर
- (B) ए.टी. महान
- (C) नेपोलियन
- (D) लिडेल हार्ट

3. 'सुरक्षेची द्विधास्थिती' खालीलपैकी कुठल्या एकाशी संबंध दर्शवते ?

- (A) जेव्हा राज्य आपल्या राज्यात अस्थिरता आणि दुसऱ्या देशांमध्ये संघर्ष फैलावते.
- (B) राष्ट्र/राज्य स्वतःची राष्ट्रीय सुरक्षा योजना तयार करतानाची द्विधावस्था.
- (C) स्वतःच्या असुरक्षित स्थितीमध्ये कोणत्याही हेतूशिवाय आपली संरक्षणक्षमता निर्माण करतांनाची स्थितीसाठीची संज्ञा
- (D) कोणत्याही राष्ट्र-राज्याचा आक्रमक पवित्रा

4. Who is known as the father of Air Warfare as a theorist ? (A) Mitchell (B) Douhet (C) Hitler (D) J.F.C. Fuller	4. हवाई सिद्धांत व हवाई युद्धपद्धतीचे जनक कोण आहेत ? (A) मिशेल (B) डुहेट (C) हिटलर (D) जे.एफ.सी. फुलर
5. The origin of the state is <i>not</i> based on : (A) Social Contract Theory (B) Theory of Divine Origin (C) The theory of Force (D) The theory of Economics	5. राज्याची उत्पत्ती यावर आधारित नाही : (A) सोशल कॉन्ट्रॅक्ट थिअरी (B) थिअरी ऑफ डिव्हाईन ओरिजीन (C) दि थिअरी ऑफ फोर्स (D) दि थिअरी ऑफ इकनॉमिक्स
6. The NAM is generally traced from the year 1955 when 29 Asian and African nations met at : (A) Rangoon (B) New Delhi (C) Bandung (D) Cairo	6. 1955 मध्ये 29 आशियाई व आफ्रिकी देशांच्या बैठकीपासून अलिप्तता चळवळीची सुरुवात मानली जाते. ही बैठक कुठे संपन्न झाली ? (A) रंगून (B) नवी दिल्ली (C) बांडुंग (D) कैरो

7. The statement 'War is a continuation of state policy by different means,' is related to :

- (A) Fredrick the Great
- (B) Clausewitz
- (C) A. Jomini
- (D) J.F.C. Fuller

8. "We believe in non-aggression and non-interference by one country in the affairs of another and the growth of tolerance between them and the capacity for peaceful coexistence. We, therefore, endeavour to maintain friendly relations with all countries, even though we may disagree with them in their policies".

—Jawaharlal Nehru

This statement describes the foreign policy known as :

- (A) Imperialism
- (B) Mercantilism
- (C) Isolationism
- (D) Non-alignment

7. 'युद्ध हे राज्याच्या धोरण सातत्याचे दुसरे साधन आहे.' हे विधान कोणी केले ?

- (A) फ्रेडरिक दि ग्रेट
- (B) क्लॉझविट्झ
- (C) ए. जोमिनी
- (D) जे.एफ.सी. फुलर

8. 'आम्ही इतरांच्या व्यवहारात हस्तक्षेप न करणे व अनाक्रमणावर, वाढत्या सहनशीलतेवर तसेच शांततामय सहजीवनावर विश्वास ठेवतो. त्यासाठीच सर्व देशांशी मैत्रीपूर्ण संबंध, काही धोरणात्मक मतभेद असले तरी आम्ही प्रयत्न करतो.'

— जवाहरलाल नेहरू

हे विधान खालीलपैकी कोणते परराष्ट्र धोरण म्हणून मानतात :

- (A) इम्पीरिअलिझम्
- (B) मरकॅन्टीलिझम्
- (C) आयसोलेशनिझम्
- (D) नॉन-अलाईनमेंट

9. It is the territory that swallows the conqueror rather than conquerors swallowing the territory. The statement relates appropriately to which one of the following ?

- (A) Size of territory
- (B) Location of territory
- (C) Topography of territory
- (D) Population of territory

10. Who said, 'Strength is power, and happiness is the end ?

- (A) Suntsu
- (B) Hobbes
- (C) Kautilya
- (D) Machiavelli

9. एखादा विजेता प्रदेश काबीज करतो (गिळंकृत करतो) पेक्षा एखादा विस्तृत प्रदेशच विजेत्यास गिळंकृत करतो. हे विधान कुणाशी अचूकपणे संबंध प्रस्थापित करते ?

- (A) प्रदेश विस्तार
- (B) प्रदेशाचे स्थान (भौगोलिक)
- (C) प्रदेशाची भूसंरचना
- (D) प्रदेशातील लोकसंख्या

10. 'शक्ती ही क्षमता आणि समाधान (आनंद) हा शेवट', हे कोणी म्हटले ?

- (A) सुनझू
- (B) हॉब्ज
- (C) कौटिल्य
- (D) मॅकियाव्हॅली

11. Who among the following wrote the book named 'Introduction to Strategy' ? (A) Ahmed Shehzad (B) Dalbir Singh (C) Liddell Hart (D) Francis Fukuyama	11. 'Introduction to Strategy' हे पुस्तक कोणी लिहीले ? (A) अहमद शेहजाद (B) दलबीर सिंग (C) लिडेल हार्ट (D) फ्रांसिस फुकुयामा
12. Who wrote the "Command of Air" ? (A) Dr. Karl Haushofer (B) A.T. Mahan (C) Giulio Douhet (D) Halford MacKinder	12. हवाई सामर्थ्याचे महत्त्व कोणी लिहिले ? (A) डॉ. कार्ल हौशोफर (B) अ.टी. महान (C) गुलीओ ड्युहेट (D) हालफोर्ड मॅकिंडर
13. An agreement by all nations to automatically punish the aggressor is referred to as : (A) Balance of Power (B) Common Defence (C) Deterrence (D) Collective Security	13. आक्रमक राष्ट्राविरुद्ध सर्व राष्ट्रांनी आपोआप एकत्र येणे याला असे संबोधतात : (A) सत्ता संतुलन (B) समान सुरक्षा (C) प्ररोधन (D) सामुहिक सुरक्षा

14. In terms of National Power, Diego

Garcia is important because of its :

(A) Natural Resources

(B) Size

(C) Location

(D) Topography

15. Who is the author of 'On War' ?

(A) Karl Haushofer

(B) Giulio Douhet

(C) Machiavelli

(D) Clausewitz

14. राष्ट्रशक्तीच्या संदर्भात दिऱ्गो गार्सियाचे महत्त्व

ह्यात आहे :

(A) नैसर्गिक साधनसामुग्री

(B) विस्तार

(C) तंत्रज्ञान

(D) विशेष स्थळवर्णन

15. 'ऑन वॉर' या पुस्तकाचे लेखक कोण

आहेत ?

(A) कार्ल हौशोफर

(B) गुलीओ ड्युहेट

(C) मॅकियाव्हेली

(D) क्लॉजविट्झ

16. The 'Librahan Committee' is associated with which one of the following ? (A) Ayodhya issue (B) Attack on the Parliament (C) Bombay Bomb Blast in 1993 (D) 26/11 Attack	16. 'लिब्राहन कमिटी' खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ? (A) अयोध्या विवाद (B) संसदेवरील हल्ला (C) मुंबई बॉब स्फोट, 1993 (D) 26/11 चा हल्ला
17. India's treaty of 'Peace, Friendship and Co-operation' was signed with USSR in the year : (A) 1948 (B) 1962 (C) 1965 (D) 1971	17. भारताचा रशियाबरोबरच्या 'शांतता, मैत्री व सहकार्य' करारावर या वर्षात स्वाक्षरी झाली : (A) 1948 (B) 1962 (C) 1965 (D) 1971
18. Which one of the following will <i>not</i> encompass the term internal security ? (A) State-sponsored and domestic terrorism (B) Insurgencies and Guerilla warfare (C) Non-aggression (D) Cyber terrorism	18. खालीलपैकी कोणत्या संज्ञेचा अंतर्गत सुरक्षेत अंतर्भाव होत नाही ? (A) राज्य पुरस्कृत आणि स्थानिक दहशतवाद (B) बंडखोरी आणि गनिमी युद्धपद्धती (C) हल्ला न करणे (D) सायबर दहशतवाद

19. Canberra Commission is related to :

- (A) Elimination of nuclear weapons
- (B) Mutual and Balanced Force Reduction in Europe
- (C) Climate Change
- (D) Security and Cooperation in Europe

20. "Presslar Amendment" was related to one of the following :

- (A) Nuclear non-proliferation needs
- (B) Proliferation enhancing measures regarding nuclear arms
- (C) Environmental pollution
- (D) Nuclear threat reduction

19. कॅनबेरा आयोगाचा संबंध :

- (A) अण्वस्त्रांचा नाश
- (B) युरोपातील परस्पर आणि संतुलित सामर्थ्य घटविणे
- (C) हवामान बदल
- (D) युरोपातील सुरक्षा आणि सहकार्य

20. 'प्रेसलर सुधारणा' खालीलपैकी याच्याशी निगडित आहेत :

- (A) अण्वस्त्र प्रसारबंदी गरजा
- (B) अण्वस्त्रांचा प्रसार वाढविण्यासंबंधीत उपाययोजना
- (C) पर्यावरणीय प्रदुषण
- (D) आण्विक धोक्यात घट (कमी होणे)

21. Cyber security threat is an important component of the one of the following :

- (A) Psychological warfare
- (B) Chemical warfare
- (C) Information warfare
- (D) Nuclear warfare

22. Name the Defence Minister of India during the Sino-Indian war of 1962 :

- (A) Krishna Menon
- (B) C. Subramaniam
- (C) Jagjivan Ram
- (D) R. Venkataraman

21. सायबर सुरक्षा धोका हा खालीलपैकी कोणत्या युद्धपद्धतीचा घटक आहे ?

- (A) मानसशास्त्रीययुद्ध
- (B) रासायनिकयुद्ध
- (C) माहितीयुद्ध
- (D) अणुयुद्ध

22. 1962 च्या भारत-चीन युद्ध काळातील भारताच्या संरक्षण मंत्र्याचे नाव सांगा :

- (A) कृष्ण मेनन
- (B) सी. सुब्रमण्यम
- (C) जगजीवन राम
- (D) आर. व्यंकटरमण

23. India and France signed strategic partnership agreement in the year :

- (A) 1995
- (B) 1998
- (C) 1996
- (D) 2000

24. What is X-45 A ?

- (A) Drone Plane
- (B) Helicopter
- (C) Submarine
- (D) Missile

25. U-2 Mission's plan incident is associated with :

- (A) Gulf war
- (B) Cold war
- (C) Second World War
- (D) Arab-Israel War

23. कोणत्या वर्षात भारत व फ्रान्स या देशांनी स्ट्रॅटेजिक मैत्री करारावर स्वाक्षरी केली ?

- (A) 1995
- (B) 1998
- (C) 1996
- (D) 2000

24. X-45 A हे काय आहे ?

- (A) ड्रोन विमान
- (B) हेलिकॉप्टर
- (C) पाणबुडी
- (D) क्षेपणास्त्र

25. यु-2 ही मिशन योजना कुठल्या प्रक्षोभक प्रसंगाशी संबंधित आहे ?

- (A) आखाती युद्ध
- (B) शीतयुद्ध
- (C) दुसरे महायुद्ध
- (D) अरब-इस्रायल युद्ध

26. Which among the following have been prime motivations to acquire nuclear capability ?

- (A) Power, Security and better environment
- (B) Prosperity, Survival and Social leverage
- (C) Strategic deterrence, political and prestige benefits
- (D) Social cohesiveness

27. What does the category “WMD include” ?

- (A) Explosive weapons
- (B) Machine guns
- (C) Nuclear, Biological and Chemical Weapons (NBC)
- (D) Heavy Artillery

26. आण्विकक्षमता प्राप्तीमागे खालीलपैकी कोणती प्रेरणा प्रमुख आहे ?

- (A) शक्ती, सुरक्षा आणि सुदृढ पर्यावरण
- (B) प्रगती, अस्तित्व आणि सामाजिक आधार
- (C) लष्करी प्रतिरोधकता, राजकीय आणि प्रतिष्ठा सदृष फायदे
- (D) सामाजिक एकात्मभाव (सुसंगतता)

27. WMD ही वर्गवारी कशात केली जाते ?

- (A) विस्फोटक शस्त्रास्त्रे
- (B) मशिनगन्स
- (C) आण्विक, जैविक आणि रासायनिक शस्त्रास्त्रे
- (D) अवजड तोफखाना

28. During 1990s cuts in the US defence expenditure have been argued mainly because of :

- (A) Japan had assumed the peace keeping responsibilities of the United Nations
- (B) Military technology has become less expensive
- (C) The United States has returned to an isolationist foreign policy
- (D) Collapse of the Soviet Union and Communist Governments of Eastern Europe

29. Who among the following described "Plan 1919" as one of the most remarkable documents in the history of war ?

- (A) J.F.C. Fuller
- (B) Liddell Hart
- (C) Douglas Argill
- (D) Marshal Foch

28. 1990 मध्ये अमेरिकेने आपल्या संरक्षण खर्चात केलेल्या कपातीचे कारण मुख्यतः

- (A) संयुक्तराष्ट्रांच्या शांतीसेनेची जबाबदारी जपानने स्वीकारली
- (B) लष्करी तंत्रज्ञान कमी खर्चीक झाले
- (C) अमेरिकेने परराष्ट्र धोरणात स्वीकारलेली पृथक्तेची (असंलग्नतेची) भूमिका
- (D) पूर्व युरोपातील साम्यवादी सत्ता आणि सोव्हिएट युनियनची सत्ता मोडकळीस आल्या

29. 'योजना 1919' हे युद्ध इतिहासातील एक उल्लेखनीय दस्तावेज म्हणूनचे वर्णन खालीलपैकी कोणी केले ?

- (A) जे.एफ.सी. फुलर
- (B) लिडेल हार्ट
- (C) डग्लस् अरगील्
- (D) मार्शल फोक्

30. Which one of the following is <i>not</i> related to the causes of war ? (A) Human aggressiveness (B) Economic imperialism (C) Nationalist Expansionism and irredentism (D) Parochialism	30. खालीलपैकी कोणते एक युद्धाचे कारण नाही ? (A) मानवी आक्रमकता (B) आर्थिक साम्राज्यवाद (C) नॅशनॅलिस्ट एक्सपॅन्सिनिझम् आणि इरेडेंटिझम् (D) संकुचित दृष्टीकोन
31. Who among the following stated that “Geopolitics is a pseudo-science” ? (A) Barry Buzan (B) N.J. Spykman (C) H.J. Morgenthau (D) S.P. Cohen	31. “Geopolitics is a pseudo-science” हे खालीलपैकी कोणी म्हटले आहे ? (A) बॅरी बुझन (B) एन्.जे. स्पाईकमन् (C) एच्.जे. मॉर्गेन्थॉ (D) एस्.पी. कोहेन
32. “Depleted Uranium” was used in one of the following wars : (A) Gulf War (B) Iran-Iraq War (C) Second World War (D) Falkland War	32. ‘डिप्लेटेड युरेनियम’ हे खालील कोणत्या युद्धात उपयोगात आणले ? (A) आखाती युद्ध (B) इराण-इराक युद्ध (C) दुसरे महायुद्ध (D) फॉकलँड युद्ध

33. One direct result of the Gulf War I was that the United States succeeded in the following :

- (A) Gained control of oil resources in the Middle East
- (B) Liberated Kuwait from Iraqi control
- (C) Brought about peaceful relations between Israel and its neighbours
- (D) Obtained overseas colonies in the Middle East

34. Mikhail Gorbachev's policy of Perestroika sought to :

- (A) Increase spending of Nuclear weapons
- (B) Strengthen central planning
- (C) Increase production through individual enterprise and liberalisation
- (D) Reduce the influence of working class

33. 1ल्या आखाती युद्धाचा एक सरळ परिणाम म्हणजे खालीलपैकी अमेरिकेचे यश :

- (A) मध्यपूर्वेतील तेल संसाधनांवर नियंत्रण प्रस्थापित झाले.
- (B) कुवैतची इराकी नियंत्रणातून मुक्तता
- (C) इस्रायल आणि त्यांच्या शेजारी देशांशी शांततापूर्ण संबंधांची निर्मिती झाली.
- (D) मध्यपूर्वेमध्ये सागरी वसाहती प्राप्त झाल्या

34. मिखाईल गोर्बाचेव्हच्या पेरिस्ट्रोईका धोरणामुळे पुढील फलश्रुती झाली :

- (A) अण्वस्त्रांवरील खर्च वाढला
- (B) मध्यवर्ती नियोजन प्रभावी झाले
- (C) व्यक्तिगत कंपन्याद्वारे व उदारमतवादी धोरणातून उत्पादनात वाढ झाली
- (D) कामगार वर्गाचा प्रभाव कमी झाला

35. The conflict between Israel and the Arab Nations since 1948 was often considered part of the Cold War primarily because :

- (A) The policy of detente evolved from this conflict
- (B) Communist governments were established in many Arab Nations
- (C) The leadership of the Soviet Union strongly influenced the policies of Saddam Hussein
- (D) The United States supported Israel and the Soviet Union supported Several Arab Nations

35. 1948 पासूनच्या इस्रायल आणि अरब देशातील संघर्ष हा मुख्यतः शीतयुद्धाचाच भाग होता असे सतत मानण्यात आले कारण :

- (A) तणावशैथिल्य धोरण याच संघर्षातून विकसित झाले
- (B) अनेक अरब देशांमध्ये साम्यवादी सरकारे स्थापन झाली होती.
- (C) सोव्हिएट युनियनच्या नेतृत्वाने सद्दाम हुसेनच्या धोरणांवर भक्कम प्रभाव निर्माण केला होता
- (D) अमेरिकेने इस्रायलला तर सोव्हिएट युनियनने अरब देशांना पाठींबा दिला होता

36. A sea zone prescribed by the UN Convention on the Law of Seas over which a state has special rights over the exploration and use of marine resources stretching from the baseline up to 200 nautical miles water column from its coast is called one of the following : (A) Exclusive Economic Zone (B) Territorial Waters (C) Continental (D) Archipelagic waters	36. संयुक्त राष्ट्राच्या सागरी कायद्यानुसार एकसागरीक्षेत्र निश्चित असते, त्यानुसार सागरी राष्ट्रास शोधकार्याचा (उत्खननाचा) आणि सागरी संसाधनाचा उपयोग करण्याचा (किनाऱ्यापासून 200 सागरी मैल) विशेष अधिकार असतो. यालाच.....असे म्हणतात. (A) विशेष आर्थिक क्षेत्र (आरक्षित) (B) प्रादेशिक जलाशय (C) कॉन्टिनेंटल (D) आर्किपेलागिक वाटरस्
37. During the Cold War era, many Asian and African nations followed a policy of non-alignment because they : (A) had the same goals and needs as the Soviet Union (B) needed the natural resources of Western European Countries (C) wished to receive aid from both the blocs (D) Were afraid of losing their vote in the United Nations	37. शीतयुद्धकाळात अनेक आशियाई व आफ्रिकी देशांनी अलिप्ततावादी धोरणाचा अवलंब केला, कारण : (A) सोव्हिएट युनियन प्रमाणेच त्यांची ध्येये व गरजा होत्या (B) त्यांना पश्चिम युरोपियन देशातील नैसर्गिक संसाधनांची गरज होती (C) त्यांना दोन्ही गटांकडून मदतीची अपेक्षा होती (D) त्यांना संयुक्त राष्ट्रात मतदान न होण्याची भीती होती

38. The main reason that the United States sent troops to Bosnia in 1995 was to try to :

- (A) bring a peaceful end to a civil war
- (B) contain the spread of Communism
- (C) take over the area as a protectorate
- (D) resettle refugees in North America

39. For the United States, the breakup of the Soviet Union has had the greatest impact on :

- (A) Import quotas
- (B) Immigration policies
- (C) Advances in technology
- (D) Defence spending

38. 1995 मध्ये अमेरिकेने आपले सैन्य बोस्नियात पाठविले, त्याचे मुख्य कारण :

- (A) नागरी युद्धाचा शांततापूर्ण शेवट करणे
- (B) साम्यवादाचा प्रसार प्रतिबंधित करणे
- (C) संबंधित क्षेत्र 'संरक्षित' म्हणून ताब्यात घेणे
- (D) उत्तर अमेरिकेतील निर्वासीतांचे पुनर्वसन करणे

39. सोव्हिएट युनियनच्या विघटनाचा अमेरिकेसाठी सर्वाधिक मोठा परिणाम म्हणजे :

- (A) आयातीवरील परिणाम
- (B) स्थलांतरणावरील परिणाम
- (C) तंत्रविज्ञानातील प्रगती
- (D) संरक्षणखर्चावर परिणाम

40. Who among the following said, "We will wage a thousand years war against India" ?

- (A) Zulfikar Ali Bhutto
- (B) Zia-ul-Haq
- (C) Kasim Rizvi
- (D) Ayub Khan

41. The origin of the crisis in Chechenya was based on which one of the following ?

- (A) Ethnic hatred and territorial claims
- (B) Military oppression by the Russians
- (C) External Involvement
- (D) Political Instability in Russia

40. "भारतासोबत आम्ही हजारो वर्ष युद्ध करू शकतो" हे खालीलपैकी कोणी म्हटले आहे ?

- (A) झुल्फीकार अलि भुत्तो
- (B) जिया-उल-हक
- (C) कासीम रिझवी
- (D) अयुब खान

41. चेचेनियातील संघर्षाचे मूळ खालीलपैकी एकावर आधारित होते :

- (A) वंशिक द्वेष आणि प्रादेशिक हक्क
- (B) रशियनांची लष्करी दडपशाही
- (C) बाह्यशक्तींचा सहभाग
- (D) रशियातील राजकीय अस्थिरता

42. Which one of the following is the best conflict management approach in practice ?

- (A) Avoidance
- (B) Domination
- (C) Accommodation
- (D) Consensus

43. Which one of the following is *not* a part of the Confidence Building Measures (CBMs) ?

- (A) Hotline
- (B) People to people dialogues and exchanges
- (C) Prior notification of military exercises
- (D) Creation of Information Highways

42. 'व्यवहारातील संघर्षव्यवस्थापनाचा सर्वोत्तम दृष्टीकोन' खालीलपैकी कोणता आहे ?

- (A) अव्हॉयडन्स
- (B) डॉमिनेशन
- (C) अकॉमोडेशन
- (D) कन्सेंसस

43. पुढीलपैकी कोणता एक भाग 'विश्वास निर्मितीचा मापदंड (माध्यम)' नाही ?

- (A) हॉटलाईन
- (B) लोकांशी संवाद आणि विचार आदान-प्रदान
- (C) लष्करी कार्यवाहीची पूर्वसूचना
- (D) माहितीच्या महामार्गाची निर्मिती

44. The Cold War developed moving as a result of which one of the following ?

- (A) United States refusal to send economic aid to European Nations
- (B) Soviet domination of Eastern Europe and rivalry with the West
- (C) Competition between the superpowers to explore outer space
- (D) Continuation of the pre-World War-II balance of power

45. A.Q. Khan Research Laboratories are associated with :

- (A) Cancer Research
- (B) Nuclear Research
- (C) Aero-space Research
- (D) Environmental Pollution

44. खालीलपैकी कशाचा परिणाम म्हणून शीतयुद्ध निर्मिती मुख्यतः झाली ?

- (A) युरोपीयन देशांना अर्थसाह्याचा अमेरिकेचा नकार
- (B) पूर्व युरोपावर सोव्हिएट युनियनचे वर्चस्व व पश्चिम युरोपशी वैमनस्य
- (C) हवाईअवकाशावर वर्चस्वासाठी महासत्तांमधील स्पर्धा
- (D) दुसऱ्या महायुद्धापूर्वीच्या सत्तासंतुलनाचे सातत्य

45. ए.क्यू. खान संशोधन प्रयोगशाळा याच्याशी संबंधित आहे :

- (A) कॅन्सर संशोधन
- (B) अणु संशोधन
- (C) हवाई-अवकाश संशोधन
- (D) पर्यावरणीय प्रदूषण

46. Which Article is common to all Geneva Conventions of 1949 ? (A) Article 4 (B) Article 6 (C) Article 3 (D) Article 9	46. सर्व जिनेव्हा परिषदांसाठी 1949 चे कोणते कलम समान आहे ? (A) कलम 4 (B) कलम 6 (C) कलम 3 (D) कलम 9
47. Confidence-building measures (CBMs) relates to : (A) Waging war (B) Commando operations (C) Technique of conflict prevention and Co-operation (D) South-South Co-operation	47. Confidence-building Measures कशाशी संबंधित आहे ? (A) युद्ध लादणे (B) कमांडो ऑपरेशन्स (C) संघर्ष टाळणे व सहकार्याचे तंत्र (D) दक्षिण-दक्षिण सहकार्य
48. Which one of the following is <i>not</i> the measure of pacific settlement of disputes ? (A) Economic sanctions (B) Negotiations (C) Mediations (D) Good offices	48. संघर्षाच्या पॅसिफिक व्यवस्थापनाचे खालील मधील कोणते एक साधन नाही ? (A) आर्थिक मदत (B) वाटाघाटी (C) मध्यस्थी (D) सुशासन

49. The basic rules of the International Humanitarian Law have been laid down in :

- (A) Geneva Conventions and their Protocols
- (B) Preamble of the United Nations
- (C) Preamble of the League of Nations
- (D) Universal Declaration of Human Rights

50. "Universal Declaration of Human Rights" was adopted by UNO on :

- (A) 24 Oct. 1945
- (B) 10 Dec. 1948
- (C) 25 Sept. 1951
- (D) 30 July 1970

49. आंतरराष्ट्रीय मानवताविषयक कायद्यातील मूलभूत नियम खालीलपैकी एकात समाविष्ट आहेत :

- (A) जिनेव्हा परिषद आणि त्याची नियमसंहिता
- (B) संयुक्तराष्ट्रांचा सरनामा
- (C) लीग ऑफ नेशन्सचा सरनामा
- (D) मानवाधिकारांचे वैश्विक घोषणापत्र

50. वैश्विक मानवी अधिकाराचा जाहिरनामा संयुक्तराष्ट्रांने या दिवशी स्वीकारला :

- (A) 24 ऑक्टोबर 1945
- (B) 10 डिसेंबर 1948
- (C) 25 सप्टेंबर 1951
- (D) 30 जुलै 1970

51. Who made the statement "America invites the indifferent policy of India" ?

- (A) J.F. Kennedy
- (B) Jimi Carter
- (C) Eisenhower
- (D) Abraham Lincoln

52. The abbreviation IAEA stands for which one of the following ?

- (A) International Atomic Energy Agency
- (B) Indian Agricultural and Environmental Association
- (C) International Agency for Economic Administration
- (D) Indian Atomic Energy Association

51. 'अमेरीकेचे भारताबाबतचे धोरण अनास्थेचे आहे'. हे विधान कोणी केले आहे ?

- (A) जे.एफ. केनेडी
- (B) जिमी कार्टर
- (C) आयसेनहॉवर
- (D) अब्राहम लिंकन

52. खालीलपैकी IAEA चे पूर्णरूप कोणते ते सांगा ?

- (A) आंतरराष्ट्रीय अणु ऊर्जा संस्था
- (B) भारतीय कृषी आणि पर्यावरण मंडळ
- (C) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक प्रशासन संस्था
- (D) भारतीय अणु ऊर्जा मंडळ

53. The approach of 'Preventive Diplomacy' was propounded by :

- (A) John F. Kennedy
- (B) Dag Hammarskjold
- (C) Truman
- (D) Boutros Boutros Ghali

54. The theory of 'Eight Pillars of Peace' was propounded by :

- (A) Sun-tzu
- (B) Thomas Hobbes
- (C) J.F.C. Fuller
- (D) B.H. Liddell Hart

55. Who used the term 'Third World' for the first time ?

- (A) K.M. Panikkar
- (B) Alfred Levi
- (C) Richard Nixon
- (D) J.F. Kennedy

53. 'प्रतिबंधात्मक राजनय' हा दृष्टिकोन यांनी प्रवर्तीत केला :

- (A) जॉन एफ. केनेडी
- (B) डॅग हॅमर्सजोल्ड
- (C) ट्रुमन
- (D) बुटरस-बुटरस घाली

54. 'शांततेचे आठ स्तंभ' हा सिद्धांत यांनी प्रवर्तीत केला :

- (A) सन्-झू
- (B) थॉमस् हॉबझ
- (C) जे.एफ.सी. फुलर
- (D) बी.एच. लिडेल हार्ट

55. 'तिसरे जग' ही संज्ञा सर्वप्रथम कोणी उपयोगात आणली ?

- (A) के.एम. पनिककर
- (B) ऑल्फ्रेड लेव्ही
- (C) रिचर्ड निक्सन
- (D) जे.एफ. केनेडी

56. The beginning of the collapse of communism in Eastern Europe is most closely associated with which one of the following ?

- (A) Fall of the Berlin Wall
- (B) Entry of Warsaw Pact Nations into the NATO
- (C) Intervention of the NATO in Yugoslavia
- (D) Formation of the European Union

57. The 'Domino theory' was propounded towards which country ?

- (A) United States
- (B) Vietnam
- (C) Malaya
- (D) India

56. पूर्व युरोपातील साम्यवाद मोडकळीस येण्याच्या (सुरुवातीचा) प्रारंभाचा अत्यंत जवळूनचा संबंध :

- (A) बर्लिन भितीचा पाडाव
- (B) वार्सा करारातील देशांचा नाटोतील प्रवेश
- (C) नाटोचा युगोस्लाव्हियातील हस्तक्षेप
- (D) युरोपियन युनियनची स्थापना

57. 'डॉमिनो सिद्धांत' कुठल्या देशासाठी प्रवर्तीत केला गेला ?

- (A) अमेरीका
- (B) व्हिएटनाम्
- (C) मलाया
- (D) भारत

58. What agreement exists that controls export among suppliers to constrain the proliferation of missile technology ?

- (A) The Geneva Conventions
- (B) The Missile Technology Control Regime
- (C) The United Nations Charter
- (D) START

59. Mediation is a part of :

- (A) Efforts to end of the war
- (B) Peace-building
- (C) Amicable settlement of dispute
- (D) Peace enforcement

58. क्षेपणास्त्र तंत्रज्ञानाचा प्रसार थांबविण्यासाठी पुरवठादार देशांना नियंत्रित करणारा कोणता करार अस्तित्वात आहे ?

- (A) जिनेव्हा संमेलन
- (B) क्षेपणास्त्र तंत्रज्ञान नियंत्रण पद्धती
- (C) संयुक्तराष्ट्रांचा अधिकार (सनद)
- (D) स्टार्ट (सामरिक शस्त्रास्त्र कपात संधी)

59. मध्यस्थी हे याचा अंग आहे :

- (A) युद्धाची सांगता करणे
- (B) शांतता निर्माण करणे
- (C) प्रश्नांचे शांततेत निवारण करणे
- (D) शांतता प्रस्थापित करणे

60. The degree to which state cluster in alliances around the most powerful members of the state system is known as :

- (A) Unipolarity
- (B) Bipolarity
- (C) Polycentrality
- (D) Polarisation

61. Which one of the following South Asian countries is ahead of rest of them in regard to Human Development Index (HDI) ?

- (A) Bangladesh
- (B) Sri Lanka
- (C) India
- (D) Nepal

60. राज्याचा समुहापैकी खालीलपैकी कोणता समूह जास्त बलशाली आहे ?

- (A) एकलध्रुवीय
- (B) द्विध्रुवीय
- (C) बहुध्रुवीय
- (D) ध्रुवीकरण

61. दक्षिण आशियातील खालीलपैकी कोणता एक देश मानव विकास निर्देशांकात (HDI) इतरांपेक्षा पुढे आहे ?

- (A) बांग्लादेश
- (B) श्रीलंका
- (C) भारत
- (D) नेपाल

<p>62. Keeping in view the poverty corruption scenario in Asian countries, who among the following said, "corruption is a tax in getting things done" ?</p> <p>(A) Amartya Sen
(B) Gunnar Myrdal
(C) Manmohan Singh
(D) C. Rangrajan</p> <p>63. Who among the following remarked that "Climate Change is a bigger threat than International Terrorism" ?</p> <p>(A) M.S. Swaminathan
(B) R.K. Pachori
(C) David King
(D) M.S. Rajan</p> <p>64. The origin of the theories of defence economics could be found in the writings of which of the following persons ?</p> <p>(A) Karl Marx and E.M. Earle
(B) Adam Smith and Alexander Hamilton
(C) Adam Smith and Clausewitz
(D) Karl Marx and Abraham Lincoln</p> | <p>62. आशियाई राष्ट्रातील गरिबी आणि भ्रष्टाचार याबाबतचा विचार करता खालीलपैकी कोणी "काम करून घेण्यासाठी भ्रष्टाचार हा कर आहे", असे संबोधले आहे ?</p> <p>(A) अमर्त्य सेन
(B) गुन्नार मिरदल
(C) मनमोहन सिंह
(D) सी. रंगराजन</p> <p>63. आंतरराष्ट्रीय दहशतवादापेक्षा हवामान बदल' हा मोठा धोका आहे—असे कोणी म्हटले आहे ?</p> <p>(A) एम.एस. स्वामीनाथन
(B) आर.के. पचौरी
(C) डेव्हिड किंग
(D) एम.एस. राजन</p> <p>64. संरक्षण खर्चाचे सिद्धांत हे खालीलपैकी कोणत्या व्यक्तीच्या लिखनात आढळतो ?</p> <p>(A) कार्ल मार्क्स आणि ई.एम. अर्ल
(B) अँडम स्मिथ आणि अलेक्झांडर हेमील्टन
(C) अँडम स्मिथ आणि क्लॉजविट्झ
(D) कार्ल मार्क्स आणि अब्राहम लिंकन</p> |
|---|---|

65. Which of the following techniques could be employed by the enemy as cyber attack ?

- (A) Facebook
- (B) Hacking
- (C) Twitter
- (D) Blogs

66. Defence planning of a nation-state broadly focuses on which one of the following ?

- (A) Availability of weapon systems
- (B) Population
- (C) Threat Assessment
- (D) Prevention of war

67. Who among the following called nuclear weapons as 'Absolute Weapon' in the immediate aftermath of destruction of Hiroshima and Nagasaki ?

- (A) H. Kahn
- (B) Bernard Brodie
- (C) H. Kissinger
- (D) George P. Shultz

65. सायबर हल्ल्यात कोणते तंत्र वापरले जाते ?

- (A) फेसबुक
- (B) हॅकिंग
- (C) ट्विटर
- (D) ब्लॉग्स

66. राष्ट्राज्याच्या संरक्षण खर्चाचे नियोजन खालीलपैकी कशावर आधारित आहे ?

- (A) शस्त्रांची उपलब्धता
- (B) लोकसंख्या
- (C) धोक्यांचे मुल्यमापन
- (D) मागील युद्धे

67. हिरोशिमा आणि नागासाकीच्या विध्वंसनंतर अण्वस्त्रे हे 'Absolute Weapon' आहेत, असे कोणी म्हटले ?

- (A) एच. काहन
- (B) बर्नार्ड ब्रोडाय
- (C) एच. किसिंगर
- (D) जॉर्ज पी. शुल्टज्

68. The term 'Threat without enemies' is intertwined with which one of the following ?

- (A) Environmental security
- (B) Human trafficking
- (C) Energy Crisis
- (D) Cyber Crime

69. The term 'Mobilization' means :

- (A) to acquire
- (B) to procure
- (C) to make readily available
- (D) to consume

70. The concept is being used by the Indian Armed Forces to achieve cutting-edge technology is related to which one of the following ?

- (A) Regional Military Association
- (B) Regional Maritime Act
- (C) Revolution in Maritime Affairs
- (D) Revolution in Military Affairs

68. 'शत्रुरहित धोका' हे वाक्य कशाशी निगडित आहे ?

- (A) वातावरणातील सुरक्षा
- (B) मानवी तष्करी
- (C) ऊर्जा संकट
- (D) सायबर गुन्हेगारी

69. 'मोबीलायझेशन' ही संज्ञा कशाशी निगडित आहे ?

- (A) आपल्याकडे घेणे
- (B) संपादणे
- (C) सर्व तयारीने उपलब्ध करणे
- (D) खर्च करणे

70. 'Cutting edge' तंत्रज्ञान विकसित करण्यासाठी भारतीय सैन्य दलाद्वारे खालीलपैकी कोणती संकल्पना वापरली ?

- (A) क्षेत्रीय सैन्य संघटन
- (B) क्षेत्रीय मरिटाइम ॲक्ट
- (C) मरिटाइम घडामोडी क्रांती
- (D) लष्करी क्रांतीतील घडामोडी

71. Britain emerged as a great power during 19th century mainly because of her : (A) Agricultural development (B) Economic development (C) Population development (D) Industrial development	71. 19व्या शतकात ब्रिटन एक महासत्ता म्हणून उदयास आले त्याचे प्रमुख कारण तेथील : (A) कृषी विकास (B) आर्थिक विकास (C) लोकसंख्या विकास (D) औद्योगिक विकास
72. India's Multi-Barrel Rocket Launcher is known as : (A) Bhishma (B) Pinaka (C) Vikramaditya (D) Surya	72. भारताचे Multi-Barrel Rocket Launcher' ला काय म्हणतात ? (A) भीष्म (B) पिनाक (C) विक्रमादित्य (D) सूर्या
73. The discipline of Defence Economics mostly concentrates on : (A) Pre-war economy (B) Mobilisation of military resources (C) Planning, programming and budgeting of resources for defence requirements (D) Allocation of National Resources for National Security	73. 'संरक्षण अर्थशास्त्र' हे प्रामुख्याने कशावर आधारलेले आहे ? (A) युद्धापूर्वी-अर्थव्यवस्था (B) संरक्षण साधनसामुग्रीची जुळवाजुळव करणे (C) संरक्षणासाठी लागणारी योजना, कार्यक्रम व खर्चाचे नियोजन (D) राष्ट्रीय सुरक्षेसाठी राष्ट्रीय साधनसामुग्रीची वाटप

74. SLV-3 is the code name for :

- (A) India's Third satellite
- (B) The third stage of operation 'Sri Lanka Vijay'
- (C) India's four stage rocket
- (D) Expansion plan of the Indian Navy

75. Which one of the following is *not* a dual-use technology ?

- (A) Nuclear technology
- (B) Nano-technology
- (C) Remote sensing technology
- (D) Laser Beam Riders

74. SLV-3 कोड नाव कशाशी संबंधित आहे ?

- (A) भारताचे तिसरे सेटेलाईट
- (B) 'श्रीलंका विजय' तिसरी मोहिम
- (C) भारताची चौथी रॉकेट मोहिम
- (D) भारताच्या नौसेनाची वाढ करणे

75. खालीलपैकी कोणते द्विपयोगी तंत्रज्ञान **नाही** ?

- (A) आण्विक तंत्रज्ञान
- (B) नॅनो टेक्नॉलोजी
- (C) रिमोट सेंसिंग टेक्नॉलोजी
- (D) लेझर बीम रायडर्स

AUG-16315/III

ROUGH WORK